

ישיבת נתיב מאיר - כיתה ח/1

הרב אליהו לוי

דף עט. –

"השוכר את החמור לרכוב עליה ומתה לו בחצי הדרך"

שורה 12 – "אמר רבה בר רב הונא אמר רב וכו"

1. קרא את דברי הגמרא עד המילה "תרעומת" וכתוב בלשונך מהו המקרה שהגמרא עוסקת בו?

_____.

2. עיין ברש"י ד"ה - אלא תרעומת" והסבר למי יש תרעומת? ומהי התרעומת?

_____.

3. כשהגמרא אומרת "היכי דמי" מה היא באה לברר? (הסבר מעבר לפירוש המילולי)

_____.

4. הגמרא מציגה שתי כיווני חשיבה, העתק והסבר כל אחת מהן באופן ברור!

1. _____.

_____ .ההסבר

_____:

2. _____.

_____ .ההסבר הוא:

_____.

5. באיזה אחד משתי האפשרויות הגמרא בוחרת? הוכח מדברי הגמרא והסבר את הדברים.

_____.

6. התוספות בד"ה "אילו" שואלים על דברי הגמרא, העתק את שאת תוספות והסבר אותה בלשונך!

_____ :השאלה

_____ :הסבר השאלה:

התוס' מציעים 2 תשובות לשאלה. קרא את התשובות והסבר כל אחת בנפרד.

תשובה 1.

_____.

ב. בתשובה 1 של תוס' והסבר לפי זה למה השוכר ישלם את כל מה שמגיע למשכיר ולא יפחית לו _____ (השבב 33 מילים) _____

_____ .

8. מהי האפשרות השניה שהתוספות מציעים? העתק את אפשרות 2

_____ :

_____ .

הסבר את האפשרות 2 שהתוספות מביאים:

_____ .

המשך הסוגיא פותחת במילים : "היכי דמי" מס' 2 .

כעת הגמרא מבררת בירור נוסף ויסודי , להבהיר מה ביקש השוכר לשכור מהמשכיר. (שורה 19)

העתק את שתי האפשרויות שהגמרא מביאה ושאלת הגמרא על כל אחת מהן :

1. _____ הא _____ .

פירוש: _____ .

2. _____ אם _____ .

עיין ברש"י ד"ה "אם יש בדמים" עד המילה "ליקח" והסבר לפי דבריו את אפשרות מס' 2 -

_____ .

תשובת הגמרא : " לא צריכא בשאין בדמיה ליקח" כשהמרא אומרת "בדמיה" דמיה של מי היא מתכוונת?

_____ .

הגמרא שוב מבררת, " אם יש בדמיה לישכור ישכור" כיצד משיבה הגמרא לשאלה זו?

בהצלחה רבה !!!

סיכום סוגיית – השוכר חמור ומתה בחצי הדרך (עט.)

אוצר מילים:

דשכיח לאגורי – האפשרות לשכור חמור מצויה

מאי עבדיתה – מה עניינו

אגרא – שכר

בעית למיתי עד הכא – צריך להגיע עד כאן

רב לטעמיה – רב לטעמו (לשיטתו), דברי רב במקום זה מתאימים לדבריו במקום אחר.

במאי קמיפלגי – במה נחלקו, מהי סיבת מחלוקתם

מכלינן קרנא – תכלה הקרן

מבנה

1. א. בגמרא הובאה מימרא של רבה בר רב הונא בשם רב. העתק את המקרה ואת הדין.

2. הגמרא ביררה מה המציאות במקרה שהביא רבה בר רב הונא. כתוב את הביטוי שמשמש כהקדמה לבירור המציאות.

3. בבירור הוצעו שתי אפשרויות ועל כל אחת מהן הקשתה הגמרא.

העתק מהגמרא את האפשרות הראשונה ואת הקושי עליה, ואת האפשרות השנייה ואת הקושי עליה.

4. הגמרא מעמידה את המקרה לפי אחת האפשרויות. כתוב את המילה שמשמשת כהקדמה להעמדה זו?

5. א. בהמשך, הגמרא ביררה פעם נוספת את דבריה ושוב הוצעו שתי אפשרויות, אשר גם עליהן הקשתה הגמרא. העתק מהגמרא את האפשרות הראשונה ואת הקושי עליה, ואת האפשרות השנייה ואת הקושי עליה.

אי דאמר ליה _____

אי דא"ל _____

ב הגמרא תרצה תירוצ הפותח במילים "לא צריכא". כתוב את המילה האחרונה בתירוצ זה?

3. הגמרא הקשתה על תירוצ זה: "אם יש בדמיה לשכור – ישכור?" כתוב את המילה האחרונה בתירוצ הגמרא על קושייה זו. _____

פרשנות והיסק

6 א. הסבר בלשונך את המקרה ואת הדין שאמר רבה בר רב הונא בשם רב. החלף את המילים "לו" ו"עליו" במילים "השוכר" ו"המשכיר".

ב. על מה התרעומות? היעזר ברש"י.

7. "היכי דמי? אי דשכיח לאגורי".

א. הסבר בלשונך מדוע במקרה של "שכיח לאגורי", אין לשוכר אפילו זכות להתרעם על המשכיר?

ב. מדוע במקרה "דלא שכיח לאגורי" השוכר לא צריך לשלם?

8. הגמרא מעמידה את המקרה של רב במציאות של "לא שכיח לאגורי". מדוע במציאות זו בכל זאת השוכר צריך לשלם על מחצית הדרך?

9. עיין בדברי התוספות בד"ה "אילו".

א. התוספות שאלו על טענתו של המשכיר שעל השוכר לשלם לו גם כשהשוכר "נתקע" באמצע הדרך. כתוב את שאלת התוספות כתשובת השוכר לטענת המשכיר?

ב. כתוב את תשובותיהם של התוספות כתשובה של המשכיר לטענת השוכר, שהצגת בסעיף א'. בתגובת השוכר התייחס לשני עניינים:
[1] ליכולת של המשכיר להמשיך למקום אליו הוא רצה להגיע.

[2] ליכולת של המשכיר לממש את ייעוד נסיעתו במקום בו הוא "נתקע".

ד. הרמ"א (רבינו משה איסרליש – חושן משפט סי' שי' סעיף ב') פסק שהתשלום עבור מחצית הדרך הוא רק במקרה:

שיכול למכור סחורתו שם, או שיכול לשכור חמור אחר עד מקום שרוצה לילך, אבל בלאו הכי אינו נותן לו כלום משכרו, דהא לא מהני ליה מידי.

אבל הרמב"ם (הלכות שכירות ה', ב') והשולחן ערוך (רבי יוסף קארו בסי' שי') חולקים, ולדבריהם לעולם משלם השוכר למשכיר "דמי חצי הדרך" ואין לו עליו, לשוכר על המשכיר, אלא תרעומת.

הסבר את סברותיהם של השולחן ערוך ושל הרמ"א ובסס את דבריהם על האמור בסוגייה. ?
השולחן ערוך סובר:

הרמ"א סובר : כמו מי סובר הרמ"א ? הסבר את הסברא !

10.

א. הגמרא ממשיכה לברר את המציאות המדויקת של דברי רבה בר רב הונא. העתק את הטבלה שלפניך והשלם את הדינים המתחלפים בסוגי השכירות השונים:

מקרה	דין	טעם (ע"פ רש"י)
חמור אני משכיר לך.		
חמור זה אני משכיר לך, ויש בדמיה ליקח.		

2. על סמך הטבלה, הסבר בלשונך את הקושייה השנייה שבגמרא על דינו של רבה בר רב הונא?

11 א. באיזו מציאות מעמידה הגמרא את דינו של רבה בר רב הונא בעקבות הקושייה האחרונה?

ב. מה מקשה על כך הגמרא?

12 א. "לא מכלינן קרנא". הסבר מהי הקרן שאותה אסור לכלות לדעת רב ?

ב. רב מותר לקנות חמור אחר בדמי הנבילה אך אסור לשכור חמור אחר?

ג. למסקנה, מהי המציאות המדויקת בה עוסק דינו של רבה בר רב הונא בשם רב? (בתשובתך התייחס לכל בירורי 'היכי דמי' שערכה הגמרא) **שים לב לכל הדברים הבאים :**

1. . מתי מת החמור? 2. האם מצוי או לא לשכור חמור נוסף בדרך?
3. מה אפשר לעשות בדמי הנבלה ומה לא? 4. באיזה אופן שכר השוכר מהמשכיר את החמור?

13. למד את רש"י ד"ה "לא מכלינן קרנא".

א. צטט את שאלת

רש"י.

ב. הסבר את שאלת רש"י מהמשנה על דברי רב?

ג. רש"י העמיד את המשנה במקרה מסוים, כדי שלא תהיה קשה על רב. מהו המקרה ומהו התירוץ של רש"י?

14. לדוד היה עסק להשכרת חמורים לטיולים למשך שעותיים. שמוליק שכר חמור ובאמצע הדרך נחלש החמור ומת.

א. האם שמוליק צריך לשלם את מחצית הדרך, ומדוע?

ב. האם רשאי לדרוש ולקבל חמור חלופי, ומדוע?

ג. אם דוד ייתן את חמורו היחיד לשמוליק ויאמר לו: "שמוליק, זה החמור היחיד שיש לי, הריהו לך בשכירות". ומת החמור באמצע הדרך.

(1) האם שמוליק יצטרך לשלם על ההנאה,

ומדוע?

(2) האם דוד יצטרך לספק לו חמור אחר, ומדוע?

תורת חיים

15. לפני מספר שנים, היה סכסוך עבודה בחברת רכבות. עובדי הרכבת השביתו את הנסיעה למשך שעותיים. רכבות שהיו בנסיעה ממקום למקום, עצרו בתחנות בדרך, ורק לאחר שעותיים המשיכו בנסיעתם. היו מבין הנוסעים שכתוצאה משביתה זו אחרו לעבודה. קבוצת נוסעים תבעה את חברת הרכבות שתשיב להם את כרטיס הנסיעה ובנוסף תפצה אותם כספית על ההפסדים שנגרמו להם.

קיימו דיון בכיתה על תביעה זו, על בסיס האמור בסוגייה.

השיבו בשם חברת הרכבת הנתבעת לטענות התובעים, והציעו תשובה הלכתית לתביעה.

1.

2.

3.

יחידה כ"ח - שיטת רב – לא מכליין קרנא

(דף עט ע"א)

יסודות תושבע"פ	אוצר מילים	מושגי תוכן	מבנה	פרשנות והיסק	תורת חיים
כל המצוות והדינים שהיו	דכי מטי, הדרא ארעא למריה, קא כליא קרנא,	קרן, פירות, משכנתא, משכנתא דסורא	חלוקת הסוגייה לשלבים על פי כללי	הבנת האוקימתא של הגמרא בברייטא,	התקופות בהן יובל נוהג ובהן הוא לא

נוהג לאור דברי הרמב"ם.	הסבר ההוכחה מהברייטא שמדובר במכירה ממושכת, הכא נמי מסתבר" - הבנת מה מסתבר ואיך מסתבר, תיאור מציאות על פי הברייטא, הקשר בין דיני קרקעות ביובל לבין מכירת קרקעות לגוי	מבנה: מעבר מעברית לארמית, מונחי דיון: ואמר רב.	זמן שהיובל נוהג.	חיה לציבי קליה.	נור נתיב מאיר בית בתורה.
---	--	---	-----------------------------	----------------------------	---

הקדמה

בגמרא הובאה מחלוקת בין רב לשמואל מה יש לעשות כשהחמור מת באמצע הדרך. לפי רב

אם המשכיר יכול לקנות חמור אחר בדמי הנבילה של החמור שמת, חייב המשכיר לעשות כן. אך אם דמי הנבילה מספיקים רק לשכירות חמור ולא לקנייה, המשכיר לא חייב לשכור בדמי הנבילה חמור אחר לטובת השוכר, מפני שאם יעשה כן, יכלה ממונו בדמי השכירות ו"לא מכלינן קרנא".